

Zasadnutie Farmárskej kategórie k SPP a Brexitu

V piatok 1. marca 2019 sa uskutočnilo zasadnutie Farmárskej kategórie. Zasadnutie tejto špecializovanej skupiny sa vždy vedie len v základných rokovacích jazykoch, nakoľko rozpočet na zasadnutie je nižší z dôvodu šetrenia finančných prostriedkov. Podľa programu boli prizvaní na zasadnutie hostia. Hlavnými bodmi rokovania bola spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020, súčasný vývoj v rokovaniach a následne Brexit a jeho vplyv na európske poľnohospodárstvo a budúci vývoj sektora.

Dermont Ryan, zástupca z úradu eurokomisára Phila Hogana, upozornil na tézy, z ktorých sa vychádzalo pri príprave SPP. Jednou z nich je, že jeden prístup nie je možné použiť na všetky prípady, teda nie je možné jedným spôsobom riešiť problémy poľnohospodárov na juhu Európy a presne tým istým spôsobom problémy poľnohospodárov napríklad na sever EU. Každá krajina má svoje špecifické podmienky pre hospodárenie, ale v každom štáte vplyvajú na sektor rôzne faktory. V príhovore uviedol, že v súčasnosti sa stále diskutuje a upravuje návrh poľnohospodárskej politiky po roku 2020. Uviedol, že vývoj Spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej už len SPP) trvá desiatky rokov, ale súčasne sa menil aj rozpočet pre poľnohospodárov. V oznámení, ktoré zverejnila Komisia už v roku 2018, uviedla krátenie v rozpočte pre SPP, pričom predpokladala krátenie až na úrovni 30 %. SPP nebude predmetom rokovania starého, teda súčasného Európskeho parlamentu, o návrhu bude hlasovať už len výbor pre poľnohospodárstvo a následne sa k rokovaniam vrátia až noví členovia Európskeho parlamentu.

Zástupca Komisie uviedol, že verejnosť sa zaujíma o financovanie politik, ľudia sa pýtajú, ako sa míňajú ich peniaze a na ktoré opatrenia. SPP priamo poskytuje financie pre 20 miliónov poľnohospodárov, ale až 500 miliónov obyvateľov sa pýta, prečo taký veľký balík peňazí je určený pre takú malú komunitu. Druhou oblasťou, na ktorú sa zamerali boli nekalé obchodné praktiky. Podľa neho pripravila Komisia návrh na riešenie nekalých obchodných praktík (mohli by sme povedať aj „neférových“) veľmi rýchlo a túto smernicu považuje za výhru pre poľnohospodárov.

V diskusii vystúpili takmer všetci členovia Farmárskej kategórie, pričom vyjadrili nižšie uvedené názory, požiadavky, či pýtali sa na dôležité oblasti politiky:

- roku 2014 sme zmenili SPP, prechodné obdobie trvalo minimálne dva roky pre poľnohospodárov, ale aj pre administrátorov. Nebolo by vhodné, aby sme už dnes povedali, že z určitých dôvodov je potrebné, aby politika bola poriadne pripravená?
- návrh k nekalým obchodným praktikám bol podľa slov zástupcu Európskej komisie veľmi rýchlo vypracovaný, producenti mlieka mali krízu v roku 2009, nemôžu však čakať niekoľko rokov na to, aby sa začala uplatňovať legislatíva,
- požiadavka na predstavenie časového harmonogramu, pravdepodobne nebude reálne nájsť dohodu do konca októbra 2019, ako to potom bude?
- čo bude robiť budúci EP, keď prejde návrh schválený len dvomi komisiami v EP (ENVI a AGRI), bude ho akceptovať?
- Brexit - členov zaujímalo, čo sa reálne stane v rozpočte, ak nastane tvrdý brexit,
- čo v prípade, keď Brexit sa bude naopak posúvať resp. nebude, sme dostatočne flexibilní na zmeny? Sme schopní pripraviť nový rozpočet?
- potrebujeme vodu - v Kanade je zakázaných veľa chemických látka na ochranu vodných tokov, je potrebné riadne hospodárenie s vodou aj v EÚ,
- transparentnosť trhov, požiadavka, čo môžeme očakávať vzhľadom na situáciu v EÚ a tretích krajinách,
- zastropovanie je dôležitá otázka, obálka (finančné prostriedky), ktorá bude pri zastropovaní

získaná, určená danému členskému štátu alebo financie zo štátu odídu?

- nejasnosť rozpočtu,
- aký bude postup, keď návrh SPP nebude teraz schválený, začne sa od začiatku jeho príprava po voľbách?
- obava o zabezpečenie dostatku mladých ľudí v poľnohospodárstve,
- členka EHSV za Slovensko sa zaujíma, prečo nie je dostatočná informovanosť obyvateľov EÚ o význame poľnohospodárstva, ale najmä, že dotácie, ktoré získava 20 mil. poľnohospodárov reálne znižujú cenu potravín. Práve toto si málo obyvateľov uvedomuje, že bez dotácií by cena potravín bola výrazne vyššia. Ďalšia otázka bola zameraná na nekalé obchodné praktiky, nakoľko rečník upozornil, že sa Komisii podarilo veľmi rýchlo prijať smernicu, avšak bude sa uplatňovať až o tri roky, takže sa situácia v najbližšom období nezmení. Zároveň upozornila, že legislatíva k tejto oblasti je prijatá na národnej úrovni v mnohých štátoch, napríklad na Slovensku, ako aj v Českej republike. Napriek tomu nie sú chránení poľnohospodári a dochádza k negatívnym praktikám na trhu. Tretia otázka bola zameraná na ochranu poľnohospodárskej pôdy na úrovni EÚ.

Odpovede Dermota Rayna na otázky a diskusné príspevky:

- nechcel svojím príhovorom vytvárať nejaké ilúzie o situácii v poľnohospodárstve,
- SPP potrebujeme a podporuje poľnohospodárov EÚ z dôvodu, že si uvedomuje ich význam a prácu, ale aj úlohu poľnohospodárov pre kvalitu životného prostredia,
- v roku 2014 bolo dlhé prechodné obdobie,
- transpozícia smernice o nekalých obchodných praktikách bude účinná až od roku 2021 z legislatívnych dôvodov, členské štáty musia transponovať túto smernicu do svojej národnej legislatívy,
- bude nová komisia AGRI pravdepodobne v septembri,
- nový Európsky parlament a nové komisie nie sú viazané prijatými stanoviskami,
- nová Komisia bude musieť rozhodnúť, v čom bude chcieť pokračovať, čo sa nedokončilo počas súčasného obdobia, podobný prípad nastal v roku 2014, keď neboli schválené časti týkajúce sa schémy školské ovocie a zelenina. Dnes je ťažké určiť, ako to reálne bude, pretože možností je viac. Komisia by však bola radšej, keď by sa pokračovalo v súčasnom návrhu SPP po roku 2020. závisí, aké bude zloženie Komisie, či EP.
- Brexit bude mať pravdepodobne vplyv na rozpočet roku 2019, prebiehajú rôzne diskusie, pretože stále sa mení situácia, ešte stále nie je definitívne rozhodnutie, čo vlastne Veľká Británia chce, preto je ťažké predpokladať, ako to bude.
- je našou úlohou, aby sme obhajovali politiku a poukazovali, že farmári dostávajú peniaze, ktoré znižujú ceny potravín. Nemali by sme sa však brániť, ale len vysvetľovať systém a súčasný stav, kam idú investície.
- zvýšenie návrhu rozpočtu závisí od situácie,
- zníženie 4 % rozpočtu na I. pilier a 15 % zníženie rozpočtu II. piliera, dôvodom je, že II. pilier si môžu členské štáty navýšiť z vlastného rozpočtu, takže reálne sa nemusí znížiť rozpočet pre rozvoj vidieka,
- tretia časť je trhové opatrenia, budú predstavené v nasledujúcom mesiaci,
- eurokomisár Hogan chce naďalej pokračovať v európskom modeli rodinných fariem, financie, ktoré získa štát zo zastropovania budú určené pre malé a stredné podniky v danom štáte, teda zostanú financie v rozpočte členského štátu,
- problém s prístupom k pôde u mladých ľudí,
- negatívny obraz poľnohospodárov napríklad v správe organizácie Greenpeace, mala by sa zmeniť taktika, mali by sme byť viac proaktívnych.

Následne sa diskusia zamerala na Brexit a situáciu v sektore poľnohospodárstva. Boli prizvaní a zúčastnili sa:

- Rory O'Donnell, veľvyslanec pre poľnohospodárstvo, Stále zastúpenie Veľkej Británie v EÚ,
- Willi Schulz-Greve, riaditeľ, Generálne riaditeľstvo pre poľnohospodárstvo,
- François Guerin, politický poradca, COPA a COGECA.

Vystúpenia je možné zhrnúť:

Brexit môže mať pozitíva, ako aj negatíva pre EÚ 27 a Veľkú Britániu. Sme čistým vývozcom v oblasti poľnohospodárskych výrobkov. Obchod pre poľnohospodárstvo a potravinárstvo je aktívnejší v posledných desiatich rokoch, kedy sa situácia pre EÚ zlepšila z pohľadu obchodnej bilancie. Čo sa týka obchodu UK a zvyšných 27 členských štátov, EÚ exportuje do Veľkej Británie 40 mld. EUR ročne. Exportuje sa najmä hovädzie mäso, kuracie, ovčie mäso, ale aj ovocie a zelenina. Ak bude dohoda, tak do 2020 sa nič v oblasti obchodu nezmení, teda bude fungovať tak, ako je to dnes. Bola pripravená politická deklarácia, na základe ktorej nebudú zavedené clá medzi Veľkou Britániou a EÚ 27. Je to jedná z možností. AK však bude tvrdý Brexit, potom sa bude postupovať podľa platných dohôd na úrovni WTO. V tomto prípade bude určité obdobie neistoty, lebo bude potrebné všetko dohodnúť, aký bude postup. Momentálne sa nepočíta s tvrdým Brexitom, ale uvidí sa, aká bude nakoniec situácia. Veľká Británia sa musí rozhodnúť, podľa toho budú prebiehať ďalšie rokovania.

Obchodná politika z rozvojových krajín - máme otvorený systém, v tejto politike bude EÚ 27 pokračovať aj naďalej.

Režim WTO sa nebude meniť, EÚ 27 má systém, ktorý využíva. Prístup na nové trhy sa nebude meniť.

Nové negotácie sa začnú s Austráliou a Novým Zélandom. Bude sa tu brať do úvahy zmenšený jednotný trh EÚ, ako aj nižší počet obyvateľov v EÚ 27.

Zástupca Copu a Cogeca predstavil pozíciu organizácie, v ktorej organizácie sú proti prijatím cieľ medzi Veľkou Britániou a EÚ 27. Veľká Británia by mala zostať v colnej únii. Naďalej by mal zostať funkčný trh medzi EÚ a Veľkou Britániou.

V diskusii sa prítomní zaujímali najmä o vplyv Brexitu na ostatných EÚ 27. Určite bude mať Brexit negatívny vplyv na trh s mäsom, mliekom, ale aj ovocím a zeleninou. Aké plány má Veľká Británia v ďalšom období?

Stále je situácia neistá, a tak je ťažké presne špecifikovať, aký vplyv bude mať Brexit. Je zrejmé, že negatívny vplyv Brexitu na EÚ 27 bude. Je ťažko dnes uviesť, ako to bude, ale poľnohospodárstvo bude negatívne ovplyvnené. Negatíva sa prejaví aj v ďalších oblastiach. Aké však budú nástroje, ktoré by mali pomôcť poľnohospodárom, zvládnuť nadchádzajúce obdobie po vystúpení Veľkej Británie, nie je jasné. Jediné, čo je dnes jasné, že situácia sa mení každý deň. Nech sa deje čokoľvek, určite sa obdobie neistoty skôr alebo neskôr skončí.

Zatiaľ neboli vyžiadané žiadne nové nástroje a ani finančné prostriedky na riešenie situácie, ktorá vznikne z dôvodu Brexitu. Avšak predpokladá sa, že bude vytvorená rezerva, ktorá pomôže sektorom riešiť situáciu? Predsa len bude po Brexite v EÚ 27 horšia situácia, ako tomu bolo v prípade Ruského embarga.